

7. 11. 2011

ID: 78222

Odměňování člena představenstva

Neschválení ujednání o odměňování obsaženého ve smlouvě o výkonu funkce člena představenstva ze strany valné hromady má za následek jeho neúčinnost, není však bez dalšího porušením povinnosti ze strany společnosti, za které by odpovídala druhé smluvní straně (členu představenstva).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 2733/2010, ze dne 17.8.2011)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. L. V., zastoupeného JUDr. J. B., advokátem, se sídlem v B., proti žalované K. b., a. s., se sídlem v P., zastoupené Mgr. M. P., advokátem, se sídlem v P., o zaplacení 1,830.195,- Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 5 Cm 15/2007, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 9. prosince 2009, č. j. 14 Cmo 416/2008-286, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem potvrdil odvolací soud výrok I. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. dubna 2008, č. j. 5 Cm 15/2007-215, kterým soud prvního stupně zamítl žalobu o zaplacení 1,830.195,- Kč s příslušenstvím a změnil výrok o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně tak, že se žalované nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění, která soud prvního stupně doplnil po zrušení předchozího rozsudku odvolacího soudu rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2007, sp. zn. 29 Odo 1200/2005. Žalobce se domáhá zaplacení žalované částky z titulu mandátní smlouvy o výkonu funkce člena představenstva ze dne 2. října 1998 (dále jen „mandátní smlouva“) upravující mimo jiné odměnu za dobu ode dne odvolání žalobce z funkce člena představenstva do konce období, na které byla funkce sjednána.

Dovolací soud ve zrušujícím rozhodnutí výslovně uvedl, že aby žalobci vznikl nárok na uplatněnou odměnu, musel by podle § 187 písm. g) obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) tento nárok vyplynout z rozhodnutí valné hromady a nikoli z interních pravidel, vypracovaných na jeho základě. Interní pravidla banky, resp. smlouva uzavřená v souladu s nimi, mohla založit právo na poskytnutí vymáhaného plnění jen tehdy, kdyby tato pravidla schválila valná hromada anebo kdyby se - co do přiznávaného plnění - zcela (nikoli pouze „v zásadě“ jak uzavřel odvolací soud) shodovala s rozhodnutím valné hromady o odměňování.

Odvolací soud uzavřel, že schválila-li valná hromada obecná pravidla, a na jejich základě byly vypracovány zásady, které již valná hromada neschvalovala a od nichž se navíc mandátní smlouva odchýlila, nelze dovozovat, že valná hromada schválila způsob stanovení odstupného uvedeného v mandátní smlouvě. Představenstvo žalované volila a odvolávala za podmínek uvedených v § 194 odst. 1 obch. zák. dozorčí rada, ovšem odměňování členů představenstva i tak náleželo do působnosti valné hromady, neboť zákon nerozlišoval, kým byl člen statutárního orgánu do funkce jmenován.

Odvolací soud se ztotožnil i se závěrem soudu prvního stupně o tom, že požadovaný nárok žalobci nelze přiznat ani z titulu náhrady škody způsobené neplatným právním úkonem podle § 268 obch.

zák., neboť o takovou škodu nejde. Podle odvolacího soudu nejsou ani splněny předpoklady pro obecnou odpovědnost za škodu za porušení povinnosti ze závazkového vztahu podle § 373 obch. zák. Porušení povinnosti žalované, jako jeden z předpokladů vzniku odpovědnosti za škodu, nelze spatřovat v tom, že požadavek žalobce není podložen rozhodnutím valné hromady.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal žalobce dovolání, v němž co do jeho přípustnosti odkázal na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), co do důvodu na ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř.

Dovolatel formuluje tyto otázky zásadního právního významu, v jejichž řešení odvolacím soudem spatřuje nesprávné právní posouzení věci:

1. Zda nečinnost valné hromady je deliktním jednáním, spadá-li do její působnosti schvalování právního úkonu zakládajícího závazky společnosti, a zda tato nečinnost z hlediska příčinné souvislosti je dostatečně významná pro náhradu škody, pokud se nelze domoci plnění z platného, avšak neúčinného titulu, když neúčinnost je vyvolána nečinností valné hromady.
2. Zda osoba, která způsobila neúčinnost jinak platného právního úkonu, je per analogiam v režimu § 268 a § 373 obch. zák. povinna nahradit škodu osobě, které byl tento právní úkon určen.
3. Zda finanční nárok osoby vůči společnosti platně sjednaný v době, kdy tato osoba členem představenstva nebyla a nebyla ke společnosti v žádném jiném právním vztahu, pro dobu, kdy nebude členem představenstva, je nárokem člena představenstva na odměnu za výkon jeho funkce v režimu § 187 písm. g) obch. zák.
4. Zda platný a účinný smluvní závazek stran sledující hospodářský účel smlouvy, sjednaný pro případ, že některé z jiných smluvních ujednání bude neplatné, lze vztáhnout i na případy smluvních ujednání platných, byť neúčinných.

K posledně uvedené právní otázce dovolatel odkazuje na článek 9.9 mandátní smlouvy („Jestliže jedno nebo více ustanovení této smlouvy je nebo se stane neplatným, nemění to nic na platnosti ostatních ustanovení této smlouvy. Otázky upravené neplatným ustanovením se budou řídit věcně nejbližšími ustanoveními této smlouvy nebo obecně závaznými českými právními předpisy tak, aby bylo dosaženo hospodářského cíle sledovaného smluvními stranami v této smlouvě“.). Z hlediska hospodářského cíle sledovaného stranami a z hlediska škodlivých následků pro dovolatele se totiž neplatnost předmětného smluvního ujednání „rovná“ neúčinnosti a na základě článku 9.9 nastupuje povinnost žalované odškodnit dovolatele v rozsahu uplatněného nároku z titulu odpovědnosti za „delikt ex contractu“.

Vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolatel spatřuje v tom, že žalovaný byl v řízení zastoupen právním zástupcem, jenž byl k zastupování zmocněn představenstvem a nikoliv dozorčí radou, jak vyžaduje § 199 odst. 2 obch. zák.

Proto dovolatel navrhuje, aby dovolací soud zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu a soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání předkládá argumenty na podporu napadeného rozhodnutí a navrhuje, aby soud dovolání jako nepřipustné odmítl, resp. jako nedůvodné zamítl.

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Statutárním orgánu obchodní společnosti náleží plné (generální) jednatelské oprávnění, na jehož základě může jednat jménem společnosti. Společnosti pak z takového jednání vznikají práva i povinnosti, a to zásadně bez ohledu na to, zda je takový úkon pro společnost prospěšný či nikoliv. V zájmu ochrany společnosti a tím nepřímě i jejích společníků nebo věřitelů však obchodní zákoník u vymezených právních úkonů podmiňuje jejich platnost nebo účinnost rozhodnutím či souhlasem

jiného orgánu společnosti. Tak je obchodním společností poskytnuta speciální ochrana zejména v případech, ve kterých je typově dáno zvýšené riziko kolize zájmů u jednajících členů statutárního orgánu. Jedním z těchto případů je i určování odměny člena představenstva za výkon této funkce.

Podle ustanovení § 187 písm. g) obch. zák. ve znění účinném do 31. prosince 2000 patřilo [a patří i nyní podle § 187 odst. 1 písm. g) obch. zák.] do působnosti valné hromady i rozhodování o odměňování členů představenstva a dozorčí rady akciové společnosti. Jak již Nejvyšší soud uzavřel v rozhodnutí ze dne 27. dubna 2004, sp. zn. 29 Odo 414/2003, z dikce tohoto ustanovení nelze než dovodit, že rozhodování o odměňování členů orgánů společnosti zákon vyjímá z působnosti představenstva a svěřuje je do působnosti valné hromady.

V projednávané věci vyslovil Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 31. ledna 2007, sp. zn. 29 Odo 1200/2005, že interní pravidla banky, resp. smlouva uzavřená v souladu s nimi, mohla založit právo na poskytnutí vymáhaného plnění jen tehdy, kdyby tato pravidla schválila valná hromada anebo kdyby se - co do přiznávání plnění - zcela shodovala s rozhodnutím valné hromady o odměňování.

K tomu Nejvyšší soud nyní dodává, že založit právo na poskytnutí vymáhaného plnění by mohlo i rozhodnutí valné hromady, kterým by byl následně vyjádřen souhlas se smluvně sjednanou odměnou člena představenstva. Požadavek § 187 písm. g) obch. zák. je totiž třeba považovat za naplněný nejen, když valná hromada přijímá rozhodnutí obsahující podmínky odměňování, ale též když valná hromada vyjádří souhlas s úkonem (smlouvou o výkonu funkce) tyto podmínky obsahujícím. Až rozhodnutí valné hromady pak takovou smlouvu, a tedy i podmínky v ní obsažené, činí právně účinnými mezi společností a členem představenstva.

S ohledem na tuto zákonnou úpravu je třeba hledět na každé ujednání mezi akciovou společností a osobou, která má pro ní vykonávat funkci člena představenstva, jež neschválila předem valná hromada, o odměně za výkon této funkce, jako na ujednání uzavřené s implicitní výhradou (odkládací podmínkou) schválení ze strany valné hromady. Akcionáři rozhodující na valné hromadě přitom nejsou vázáni jednáním představenstva a je na jejich uvážení, jakým způsobem budou o otázce odměny konkrétní osoby hlasovat.

Je nepochybné, že majetkové postavení člena představenstva při absenci kladného rozhodnutí valné hromady o sjednaných podmínkách jeho odměňování bude často v důsledku neúčinnosti těchto ujednání horší než v případě jejich schválení valnou hromadou. Nelze však na základě toho dovozovat odpovědnost společnosti za škodu, neboť nelze dovodit porušení povinnosti ze strany společnosti.

Odpovědnost společnosti za škodu by přitom nezakládalo ani případné porušení povinnosti náležité péče členů statutárního orgánu podle § 194 odst. 5 obch. zák. ve znění účinném do 31. prosince 2000 ze strany členů představenstva, kteří schválení mandátní smlouvy obsahující podmínky odměňování nezařadili na pořad jednání valné hromady. V této souvislosti Nejvyšší soud podotýká, že po dobu výkonu funkce člena představenstva měl sám žalovaný možnost ovlivnit program jednání několika valných hromad společnosti. přitom uzavíral-li mandátní smlouvu za daného právního a skutkového stavu, měl si být vědom nutnosti alespoň dodatečného schválení dohody o odměně ze strany valné hromady.

Lze tedy uzavřít, že neschválení ujednání o odměňování obsaženého ve smlouvě o výkonu funkce člena představenstva ze strany valné hromady má za následek jeho neúčinnost, není však bez dalšího porušením povinnosti ze strany společnosti, za které by odpovídala druhé smluvní straně (členu představenstva).

Odpovědnost společnosti nelze dovodit ani na základě analogické aplikace § 268 obch. zák.

upravujícího odpovědnost za škodu způsobenou neplatností právního úkonu. Neúčinný právní úkon je na rozdíl od neplatného právního úkonu úkonem perfektním, tj. netrpícím žádnou vadou, kterou by bylo případně možné přičíst některé smluvní straně. Důvodem, proč neúčinný právní úkon (zde smlouva) nevyvolává zamýšlené právní účinky je absence další právní skutečnosti vyžadované zákonem - zde rozhodnutí valné hromady vyžadované v zájmu ochrany společnosti. Tuto ochranu nelze eliminovat výkladem navrženým dovolatelem, který by ve svém důsledku vedl k vynucení si prospěchu přislíbeného dovolateli neúčinnou smlouvou.

Nesprávné právní posouzení věci dále dovolatel shledává v závěru odvolacího soudu, podle kterého lze za právo na odměnu člena představenstva ve smyslu § 187 písm. g) obch. zák. považovat i právo na plnění za období mezi zánikem smlouvy v důsledku odvolání člena představenstva a ve smlouvě předvídaným okamžikem zániku funkce, tj. za období, kdy již funkce nebude vykonávána. Ze závěru, že i v tomto případě je třeba aplikovat § 187 písm. g) obch. zák., vyšel Nejvyšší soud již ve svém předchozím rozhodnutí ve věci (viz výše zmíněný rozsudek ze dne 31. ledna 2007, sp. zn. 29 Odo 1200/2005) a setrvává na něm i nyní, neboť je zřejmá souvislost tohoto práva s předchozím výkonem funkce, když navíc není spojeno se vznikem nové povinnosti bývalého člena představenstva po zániku jeho funkce.

Ustanovení § 187 písm. g) obch. zák. je třeba aplikovat na všechna ujednání upravující odměňování člena představenstva bez ohledu na to, zda je osoba, jíž takové ujednání svědčí, v době jejich sjednání členem představenstva (nebo v jiném vztahu ke společnosti) či nikoliv či zda již v době poskytování odměny členem představenstva být přestala. Rozhodující pro aplikaci tohoto ustanovení je předmět takového ujednání a nikoliv vztah osoby ke společnosti v době uzavírání smlouvy s ní či poskytování plnění z této smlouvy.

Důvodným dovolání nečiní ani nepoužití článku 9.9 mandátní smlouvy při posuzování uplatněného nároku. Jak bylo uvedeno výše, nelze zásadně analogicky aplikovat úpravu sjednanou pro případ neplatnosti určitého ujednání v případě, že je takové ujednání neúčinné. Ostatně i kdyby byla zvolena takto extenzivní interpretace článku 9.9 mandátní smlouvy, nebyla by právním titulem pro přiznání práva na úhradu žalované částky, když ani z jiných účinných ustanovení smlouvy ani z českých právních předpisů nelze dovodit právo člena statutárního orgánu (resp. mandátáře) požadovat odměnu i za období po řádném ukončení vztahu ze strany obchodní společnosti (resp. mandanta).

Zastoupení společnosti zástupcem na základě plné moci udělené představenstvem žalované není v rozporu s § 199 odst. 2 obch. zák. a není proto vadou, jež by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Ustanovení § 199 odst. 2 obch. zák. vyžaduje, aby v případě řízení proti členu představenstva před soudy a jinými orgány místo představenstva určila dozorčí rada svého člena, který zastupuje společnost v takovém řízení. Toto ustanovení chrání zájmy společnosti a jejích společníků tím, že snižuje riziko kolize zájmů a s ním spojené nedostatečné hájení zájmů společnosti v řízení. S ohledem na dikci a účel předmětného ustanovení není na místě jej aplikovat též v řízení proti bývalému členu představenstva, což je i tento případ, když funkce člena představenstva žalobce zanikla již před zahájením řízení.

Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněných dovolacích důvodů správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo, přičemž Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. jako nedůvodné zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

Další články:

- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)